

Magia szybkiego pieniądza.

Marketing wielopoziomowy i spółka.

W sieci niektóre platformy mają obietnicami bardzo łatwego i szybkiego zarobienia pieniędzy na różne sposoby: poczynając od sprzedaży artykułów gospodarstwa domowego i kosmetyków, przez gry hazardowe, kończąc na tradingu online. Ich oferty są różne, ale łączy je jedno: sugerują możliwość szybkiego zdobycia pieniędzy bez większego wysiłku. Rzeczywistość jednak zazwyczaj wygląda inaczej.

Od zawsze, a w czasie pandemii Covid-19 tym bardziej, ludzie szukają sposobów na łatwe i szybkie wzbogacenie się. Platformy, które proponują zarobienie dużych pieniędzy w krótkim czasie, online, bez wychodzenia z domu, wielu osobom wydają się najlepszym i najpewniejszym sposobem na podreperowanie domowego budżetu. Mogą to być jednak zarówno legalne propozycje marketingu wielopoziomowego, jak i oszustwa. Co wyróżnia poszczególne modele? Jak odróżnić poważne oferty od tych nielegalnych?

Spis treści:

Marketing wielopoziomowy
(MLM)

Online trading i inne
ryzyka finansowe

Gry hazardowe

Kilka rad na temat
ograniczenia zagrożeń

1. Marketing wielopoziomowy (MLM)

Marketing wielopoziomowy jako model biznesowy

Marketing wielopoziomowy, zwany też sieciowym, polega na sprzedaży produktów lub usług w sieci za pośrednictwem niezależnych partnerów handlowych. Partnerzy ci zarabiają pieniądze kupując produkty od firmy i odsprzedając je po wyższej cenie. Często otrzymują też pieniądze za zdobycie nowych partnerów handlowych lub prowizję od sprzedaży produktów lub usług kolejnym osobom zwerbowanym do współpracy. Model biznesowy opiera się na tym, że pozyskani klienci polecają produkt lub usługę kolejnym i tak sieć sprzedaży się rozrasta. W ten sposób rozprzodza się różne produkty: kosmetyki, artykuły gospodarstwa domowego, produkty finansowe, gadzety erotyczne, suplementy diety i wiele innych.

Marketing wielopoziomowy często bywa krytykowany, z kilku powodów. Po pierwsze osoby decydujące się na współpracę muszą zapłacić za towar z góry, tym samym podejmując ryzyko finansowe. Najczęściej też nie mają fachowej wiedzy na temat efektywnej sprzedaży, polegają jedynie na własnym doświadczeniu z produktem lub usługą, co nie przynosi spodziewanych efektów. Niektóre systemy marketingu wielopoziomowego wykorzystują to i wywierają presję na sprzedawców, aby zwiększali sprzedaż, wciągając do sieci handlowej kolejne osoby. Jeśli tak jest, to bardzo prawdopodobne, że mamy do czynienia z nielegalną sprzedażą lawinową (piramidą), w której chodzi o finansowe wykluczenie uczestników, a następnie załamanie całego systemu.

Grupy docelowe marketingu wielopoziomowego

„Wspieraj swoją rodzinę”, „Z nami zrobisz prawdziwą karierę”, „Pracuj, kiedy i gdzie chcesz”, „Bądź panem samego siebie”, „Ten wspaniały samochód może być Twój”... Takie hasła obiecują prosty sposób na szybkie i łatwe zarobienie pieniędzy. Grupą docelową są ludzie, którzy chcieliby (lub muszą) dorobić lub marzą o tym, aby naśladować życie bogaczy, jeżdżąc drogimi samochodami i nosząc markowe ubrania

Rekruterzy szukają ludzi, którzy będą podatni na ich obietnice, we wszystkich grupach wiekowych. Są to najczęściej:

osoby, którym sprzedaż sprawia przyjemność: polecenie znajomym produktu, który być może samemu uważa się za dobry, może być ciekawe;

osoby mniej obeznane z technologią, które szybciej padają ofiarą fejkowych ofert, z tego względu są ulubionym celem oszustów;

dorośli, którzy co prawda posiadają większe zasoby niż młodzież, ale znajdują się pod większą presją finansową. Potrzebują pieniędzy na czynsz, samochód, kredyt czy utrzymanie rodziny, które jest coraz droższe. Reklamy marketingu wielopoziomowego są często skierowane właśnie do rodzin, które dostrzegają w takim systemie jedyną szansę na związanie końca z końcem;

osoby starsze, które są często postrzegane jako mające czas i oszczędności do zainwestowania. Przypisuje się im również nieznaną technologii. Wszystko to sprawia, że są grupą docelową dla różnego rodzaju oszustów i przestępców;

osoby, które nie chcą przegapić pozornie wspaniałej okazji: może tu chodzić o strach przed utratą niezwyklej szansy (FOMO – Fear of missing out);

młodzi ludzie, dla których szczególnie atrakcyjna wydaje się możliwość inwestowania niewielkiego kieszonkowego a zarabiania dużych pieniędzy. Konsultanci marketingu wielopoziomowego wydają się często dużo młodszy niż są w rzeczywistości, dzięki czemu młodzież odbiera ich jako sympatycznych i bardziej przekonujących;

samotne matki, do których adresowane są hashtagi takie jak #bossbabes. Kobiety sugeruje się, że ich rola jako matek jest niewystarczająca, a swój potencjał mogłyby wykorzystać, podejmując działalność gospodarczą;

grupy zawodowe, do których są skierowane oferty polecające specjalistyczne produkty. Zwerbownicy wnoszą wówczas ze sobą gotową sieć potencjalnych klientów.

Gdzie jest prowadzony marketing wielopoziomowy?

Reklama w mediach społecznościowych

Na Facebooku, Instagramie, TikToku i Youtube wśród postów znajomych i filmów również znajdziemy wiele reklam. Często zachwalają one beztrudne życie, które mają nam zapewnić inwestycje na rynku finansowym lub podobne interesy. Posty reklamowe muszą być co prawda oznaczone, ale czasami trudno jest rozpoznać, że to treści sponsorowane. Zwłaszcza gdy influencerzy opowiadają o swoich doświadczeniach z produktami lub usługami. Nie zawsze wiadomo, czy im zapłacono za to, czy nie.

Rodzina, przyjaciele i znajomi

Marketing wielopoziomowy określany jest jako marketing sieciowy: Partnerzy handlowi w celu promowania i sprzedaży produktu wykorzystują przede wszystkim sieć własnych kontaktów. Kiedy przyjaciele lub znajomi opowiadają o jakimś wspólnym doświadczeniu, jesteśmy mniej podejrzliwi i bardziej skłonni do przyłączenia się. Pamiętaj o tym, że być może również na nich system wywiera presję.

Imprezy sprzedażowe – offline i online

Dystrybutorzy często organizują eventy, podczas których można obejrzeć prezentację produktu, wypróbować go i kupić. Często wydarzenia te odbywają się w prywatnych domach a zaproszenia można uzyskać przez prywatne kontakty. Nastrój przyjęcia i kupowanie od znajomych mają zachęcać do zawierania transakcji.

Wirtualnym odpowiednikiem tych imprez są spotkania sprzedażowe online. Sprzedawca zaprasza gości wirtualnie do grupy na portalu społecznościowym lub w komunikatorze. Komunikacja odbywa się przez wideoczat. Spotkanie może być otwierane o stałej porze przez kilka dni i trwać kilka godzin. Goście mogą uczestniczyć w nim w elastycznych godzinach, w zależności od tego, kiedy mają czas. Podczas tych ograniczonych czasowo wydarzeń, związanych ze sprzedażą bezpośrednią, goście logują się na stronie imprezy, aby zadawać pytania, składać zamówienia, uczestniczyć w grach i zdobywać rabaty.

Rozmowy, e-maile, łańcuszki

Niektóre firmy posługują się łańcuszkami internetowymi lub dzwonią do potencjalnych klientów, aby sprzedać swoje produkty i/lub pozyskać nowych partnerów handlowych. Jeśli niespodziewanie skontaktują się z tobą nieznanymi osobami (telefonicznie, pocztą, poprzez e-mail lub w jakikolwiek inny sposób) i w trakcie rozmowy zostaniesz poproszony o przelanie pieniędzy, najprawdopodobniej masz do czynienia z siecią, której nie można ufać.

Marketing wielopoziomowy czy sprzedaż lawinowa?

Sprzedaż lawinowa czy też piramida polega na werbowaniu coraz to nowych członków, którzy płacą wpisowe lub dokonują przedpłaty za towar. W ten sposób system jest zasilany przez nowe kwoty pieniędzy, z których opłacani są dotychczasowi uczestnicy piramidy. Produkty – o ile w ogóle istnieją – często mają niewielką wartość albo są zupełnie bezwartościowe. System funkcjonuje tak długo, jak długo znajdują się nowe zwerbowane osoby. Jeśli twórca piramidy zdobył zadowalającą sumę pieniędzy lub liczba nowych członków jest zbyt mała, aby utrzymać przepływ

pieniędzy, następuje załamanie systemu, a jego uczestnicy zostają bez pieniędzy. Tego typu sprzedaż lawinowa czy też piramida finansowa jest nielegalna.

Różnica pomiędzy tymi systemami a legalną strategią reklamową marketingu wielopoziomowego polega na tym, że działalność piramidy finansowej koncentruje się na werbowaniu nowych członków, a nie na sprzedaży produktów. Marketing wielopoziomowy staje się nielegalny, jeśli konsument nabywa dany produkt lub usługę tylko ze względu na to, że za pozyskanie lub polecenie nowego klienta wypłacana jest prowizja. Sprzedaż lawinowa lub piramida finansowa są prawnie zakazane, traktuje się je jak oszustwo.

Ryzyko związane z marketingiem wielopoziomowym

Marketing wielopoziomowy jako strategia reklamowa i sprzedażowa jest legalny, mimo to zaleca się ostrożność. Ważne jest, abyś przed decyzją o rozpoczęciu takiej działalności uświadomił sobie zagrożenia z nią związane.

Straty finansowe

Programy marketingu wielopoziomowego mogą generować wysokie koszty: w niektórych trzeba uiszczać opłatę członkowską lub cały czas kupować nowe produkty, aby utrzymać swój status. Jeśli nie uda ci się pozbyć się całego towaru, nie będziesz w stanie pokryć swoich kosztów, nie mówiąc już o zarobku. Zanim więc zainwestujesz w towar, zastanów się, czy sprzedasz go za rozsądną cenę. Czujność powinny wzbudzić zbyt wysokie przedpłaty. Unikaj zaciągania pożyczek po to, aby zostać uczestnikiem programu marketingu wielopoziomowego.

Presja społeczna i konflikty

W systemie marketingu wielopoziomowego możesz zostać poddany presji, aby osiągnąć określone limity sprzedaży. Jeśli zwerbowałeś nowego sprzedawcę, może dojść do sytuacji, kiedy to ty będziesz musiał wywierać na niego presję. Jeśli do udziału w programie przekonałeś znajomych i rodzinę, relacje z tymi osobami mogą uciec i pojawią się konflikty.

Strata czasu

Sprzedaż produktów lub usług, jak każda własna działalność gospodarcza, wymaga włożenia w nią wiele pracy. Na zbudowanie relacji z klientami potrzeba czasu. Dobrze się zastanów nad tym, czy masz go wystarczająco dużo, a jeśli tak, to czy rzeczywiście chcesz poświęcić go na sprzedaż. A może większą satysfakcję sprawi ci udział

w wolontariacie lub spędzenie wolnego dnia z rodziną lub przyjaciółmi? Zwłaszcza jeśli okaże się, że produkt nie jest dochodowy albo firma jest nieuczciwa. Wówczas stracisz i pieniądze, i czas.

Jak rozpoznać podejrzone oferty marketingu wielopoziomowego?

Bądź krytyczny

Już pierwsze słowa oferty mogą wzbudzić czujność: Jeśli coś wydaje się zbyt dobre, aby być prawdziwe, to prawdopodobnie rzeczywiście tak jest. Sygnałem ostrzegawczym powinny być obietnice typu: „gwarantowane zyski”, „maksymalne zyski w najkrótszym czasie” czy „zero ryzyka”. Najczęściej masz wtedy do czynienia z oszustwem.

Nie pozwól wywierać na siebie presji

Kolejny sygnał ostrzegawczy to próby wywierania przez sprzedawców presji w celu zawarcia z nimi umowy czy też zbyt wysokie przedpłaty. Zastanów się: czy oferowany produkt jest ci rzeczywiście potrzebny? Czy transakcja jest naprawdę tak korzystna, jak się wydaje na pierwszy rzut oka? Zanim przyjmiesz ofertę, poświęć trochę czasu na jej spokojne przemyślenie.

Sprawdź, z kim współpracujesz

Na stronach typu who.is można sprawdzić, kto jest właścicielem witryny. Można też zweryfikować zgodność danych konta z nazwą firmy, z którą rzekomo mamy do czynienia. Czasami trudno jest rozpoznać na pierwszy rzut oka, gdzie jest zarejestrowana firma przedstawiona na stronie, mimo to zawsze powinieneś zajrzeć do bazy KRS. Jeśli firma nie jest wpisana do KRS, to jest duże prawdopodobieństwo, że masz do czynienia z oszustwem.

Skontaktuj się z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów

UOKiK publikuje w sieci aktualne ostrzeżenia dotyczące działań spółek, które klasyfikuje jako wątpliwe lub oszukańcze. Jeśli interesuje cię dana oferta, zanim ją przyjmiesz, sprawdź firmę na stronie finanse.uokik.gov.pl

Rady dla rodziców

Rozmawiajcie z dziećmi na temat marketingu wielopoziomowego. Spróbujcie zrozumieć, dlaczego dziecko koniecznie chce przyłączyć się tej formy działalności. Dlaczego wydaje mu się to tak atrakcyjne? Czy inna praca nie zaoferuje mu tego samego?

Traktujcie poważnie zainteresowania swoich dzieci i dowiedzcie się, jakie tematy je interesują.

W przypadku pytań lub trudności możecie skorzystać z pomocy, dzwoniąc pod numer 800 100 100. Jest to bezpłatny i anonimowy telefon dla dorosłych mających problemy z dziećmi.

2. Online trading i inne ryzyka finansowe

Oszukańczy online trading

Pod pojęciem „online trading” kryje się kupno i sprzedaż papierów wartościowych, takich jak akcje, obligacje, fundusze inwestycyjne i kryptowaluty, za pośrednictwem platform internetowych. Dzięki tym platformom inwestorzy z domu zarządzają swoimi inwestycjami i wykonują transakcje w sieci. Odpowiednie aplikacje są zazwyczaj łatwe w użyciu i umożliwiają rozpoczęcie inwestycji online, nawet jeśli dysponujesz niewielką kwotą. Niektóre aplikacje wykorzystują elementy rywalizacji, aby dotrzeć do młodszej publiczności.

Niestety również tutaj zdarzają się czarne owce: nie każda platforma online trading jest uczciwa. Często są one bardzo starannie skonstruowane i na pierwszy rzut oka trudno rozpoznać oszustwo. Można tam znaleźć mnóstwo reklam, obietnic wysokich zysków, pełnych zachwyty relacji znanych osób lub innych dowodów rzekomych sukcesów.

Oszustwo przebiega najczęściej w następujący sposób: użytkownicy muszą zainwestować niewielką sumę i początkowo wydaje się, że odnieśli sukces. Następnie domniemani brokerzy wywierają presję na użytkowników i domagają się coraz wyższych wkładów. Po początkowych sukcesach, o których przekonują użytkowników rzekome zwiększenie wartości akcji i wzrost zysków, przychodzi przykre przebudzenie. W rzeczywistości oszuści nie dokonali żadnych inwestycji w działalność handlową lub wkłady kapitałowe, nie ma wypłat i okazuje się, że karta nagle się odwróciła, a jakichkolwiek zysków brak. Krótko mówiąc, zainwestowane pieniądze zniknęły.

Kryptowaluty

Kryptowaluty mają służyć jako wirtualny środek płatniczy. Są generowane na różnych komputerach (zdecentralizowanych) przy użyciu formuły kryptograficznej. Liczba coinów w kryptowalucie jest ograniczona, dlatego dobrze nadają się do tego, aby

stać się obiektem spekulacji. Do zakupu lub sprzedaży kryptowalut niezbędny jest portfel kryptowalutowy (wallet).

W przypadku kryptowalut ryzyko związane jest z silnymi wahaniami kursu, a także z możliwością ich kradzieży z portfela. Utrata klucza oznacza utratę inwestycji. Ważne jest zatem, abyś prawidłowo zabezpieczył swoje konto za pomocą silnego hasła i uwierzytelniania dwuskładnikowego. Frazy odzyskiwania przechowuj w bezpiecznym miejscu.

Zagrożenia związane z online trading

Utrata zainwestowanego kapitału

Wartość papierów wartościowych nie jest stała i zawsze istnieje ryzyko, że inwestorzy stracą pieniądze. Rynki są nieprzewidywalne i zdarzają się nagłe wahnięcia pod wpływem takich czynników jak warunki gospodarcze, wydarzenia polityczne lub zmiany w danych przedsiębiorstwach. Dotyczy to szczególnie kryptowalut. Ryzyko występuje nawet wtedy, gdy operator platformy online cieszy się dobrą opinią.

Błędne decyzje na skutek braku wiedzy i doświadczenia

Jeżeli nie masz wystarczającej wiedzy i doświadczenia w inwestycjach, możesz podjąć błędne decyzje lub stać się ofiarą oszustów. Przed dokonaniem inwestycji uzyskaj dokładne informacje i w razie wątpliwości zasięgnij porady specjalisty, na przykład w swoim banku.

Jak odróżnić platformę uczciwą od nieuczciwej?

Jeśli chcesz, aby inwestycja przyniosła zysk, musisz upewnić się, że platforma jest wiarygodna.

Agresywna reklama w internecie i mediach społecznościowych lub za pośrednictwem messengerów, obiecująca wysokie zyski w krótkim czasie lub rzekomy brak ryzyka, jest pierwszym sygnałem ostrzegawczym. Pamiętaj: jeśli coś jest zbyt piękne, aby mogło być prawdziwe, to prawdopodobnie tak jest.

Mało wiarygodne firmy często fałszują pozytywne opinie na swój temat. Poszukaj w internecie bardziej krytycznych opinii. Sprawdź, czy nie umieszczono wpisu na temat danej firmy na stronie organu nadzorującego sektor finansowy (KNF).

Oszuści są często przeszkoleni w tym, by wywierać psychologiczną presję np. podczas rozmowy telefonicznej. Przekonują, że nie można przegapić tej „wyjątkowej okazji” lub grożą konsekwencjami, jeżeli nie będziesz chciał zapłacić wyższych sum. Pod żadnym pozorem nie poddawaj się presji. Wiarygodny sprzedawca pozwoli klientowi spokojnie podjąć decyzję co do kwoty i formy inwestycji pieniędzy.

Ważne jest, abyś określił ryzyko, jakie jesteś w stanie podjąć, dywersyfikował inwestycje i regularnie sprawdzał swój portfel. Poznaj zagrożenia i możliwości związane z różnymi klasami aktywów, w razie potrzeby nie wahaj się zasięgnąć profesjonalnej porady, by podjąć właściwą decyzję. Wszystkie te wskazówki dotyczą również możliwości inwestycyjnych oferowanych offline.

3. Gry hazardowe

W gry hazardowych wynik zależy od przypadku, a uczestnicy mają możliwość wygrania lub stracenia pieniędzy lub innych przedmiotów wartościowych. Przykładami gier hazardowych są loterie, automaty do gier, ruletka, poker i zakłady sportowe. Reklamy gier hazardowych są często skierowane specjalnie do młodych ludzi i dotyczą np. pokera online lub zakładów sportowych.

Zagrożenia związane z grami hazardowymi mogą być różnego rodzaju.

- **Zagrożenie uzależnieniem:** gry hazardowe mogą uzależniać. Człowiek szybko wpadnie w błędne koło, jeśli będzie poświęcał coraz więcej czasu i pieniędzy na grę. Napędzają go dreszczyk emocji i nadzieja na wygraną.
- **Skutki społeczne:** uzależnienie od gier hazardowych może doprowadzić do społecznej izolacji, ponieważ osoba uzależniona poświęca cały swój czas i energię na granie, zaniedbując relacje społeczne. Skutkiem są konflikty w rodzinie, wśród przyjaciół, a także w miejscu pracy.
- **Problemy finansowe:** gry hazardowe mogą doprowadzić do poważnych problemów finansowych. Wielu ludzi przecenia swoje szanse na wygraną i obstawiają więcej niż mogą sobie pozwolić. Skutkiem tego są długi, finansowa niestabilność, a nawet utrata majątku.
- **Przestępstwa kryminalne:** w niektórych przypadkach osoby uzależnione od hazardu i mające problemy finansowe mogą angażować się w działalność przestępczą, aby zdobyć środki na spłacenie swoich długów hazardowych. Skutkiem tego są konsekwencje prawne i inne problemy.

Nie każdy, kto bierze udział w grach hazardowych, uzależni się od nich lub wpadnie w tarapaty finansowe. Warto jednak zachować rozsądek, uprawiając hazard, być świadomym zagrożeń, a w razie potrzeby zasięgnąć profesjonalnej porady.

4. Kilka rad na temat ograniczenia zagrożeń

Ogólne porady

Zachowaj ostrożność podczas rozmów z nieznanymi lub odbierając maile z nieznanymi źródeł

Nigdy nie podawaj nieznanym swoich danych osobowych, takich jak hasła, numery kart kredytowych czy numery PESEL. Zanim ujawnisz swoje dane, zweryfikuj tożsamość dzwoniącego lub nadawcy. W przypadku online tradingu ważne jest, aby nie ujawniać żadnych danych związanych z tymi formami działalności, jak np. hasła dostępu do kryptowalut.

Bądź sceptyczny wobec nietypowych ofert

Jeśli oferta jest zbyt dobra, aby była prawdziwa, to rzeczywiście tak jest. Zachowaj szczególną ostrożność, jeśli zostaniesz poinformowany o niespodziewanej wygranej lub spadku, których warunkiem otrzymania będzie wpłata z góry pewnej kwoty. Zweryfikuj powiadomienia o rzekomej wygranej np. od influencerów w bardziej krytycznych źródłach.

Weryfikuj autentyczność stron internetowych i firm

Zanim podasz swoje dane osobowe lub finansowe na stronie internetowej, upewnij się, że jest ona wiarygodna. Sprawdź adres URL strony, poszukaj opinii lub skarg na temat firmy i skontaktuj się z obsługą klienta, aby upewnić się, że masz do czynienia z legalną firmą.

Chroń swoje dane osobowe

Do swoich kont online używaj silnych haseł i aktywuj uwierzytelnianie dwuskładnikowe. Nie podawaj swoich danych, zwłaszcza numeru karty kredytowej lub numer telefonu. Nie pozwól, aby sprzedawcy lub doradcy instalowali coś na Twoim komputerze.

Bądź świadom aktualnych zagrożeń

Regularnie śledź informacje na temat najnowszych metod oszustw. Informacje te można znaleźć np. na stronie internetowej KNF lub UOKIK.

Nie bądź sam

Osoby pokrzywdzone często ze wstydu milczą na temat tego, co ich spotkało, a izolowanie się pogłębia tylko krzywdę wyrządzoną przez oszustów. Jeśli stałeś się ofiarą oszustów lub podejrzewasz, że tak się mogło stać, porozmawiaj o tym z zaufaną osobą.

Zgłaszaj podejrzane działania

Jeśli podejrzewasz, że padłeś ofiarą oszustwa lub zauważyłeś podejrzane działania, poinformuj o tym niezwłocznie swój bank, policję lub UOKIK. Im szybciej zareagujesz, tym większe szanse na to, aby ograniczyć szkodę.

Rady dla rodziców

- Otwarcie rozmawiaj o pieniądzach i ryzyku finansowym.
- Przekazuj wiedzę o finansach i odpowiedzialnym zarządzaniem finansami.
- Dawaj dobry przykład tego, jak zarządzać własnymi finansami.
- Obserwuj aktywność dziecka w internecie.
- Wyznacz granice i wspieraj krytyczne myślenie.
- Podkreślaj, jak ważne jest oszczędzanie i wyznaczanie planów na przyszłość.

Herausgeber: Service national de la jeunesse (SNJ)

Service national de la jeunesse L-2926 Luxemburg

www.snj.lu

www.bee-secure.lu

Die Creative-Commons-Lizenz dieser Publikation nachlesen:
www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.de

Polska adaptacja:

NASK

saferinternet.pl

Dofinansowane przez
Unię Europejską